

OBSAH

Předmluva k druhému vydání	3
Úvod § 1—3	5
A. VĚTA JAKO CELEK § 4—96	9
1. Věty <i>neslovesné</i> § 4—22	9
Věty <i>jmenné</i> § 5—10	10
věty, kde je nositelem větné platnosti jméno, infinitiv, příslovce; věty zvolací 5—6; věty po upozorňovacích citoslovcích 7	10
rozdíl v rozsahu jmenných vět mezi jazykem starým a novým 8	13
povaha jmenných vět a jejich vývoj: věty sponové, verbalisace 9—10	14
Literatura	15
Věty <i>citoslovečné</i> § 11—22	16
s citoslovci zvukovými a citovými 11	16
s upozorňovacími <i>nali, to, ono, ano, tu, tedě</i> 12	17
větná platnost citoslovcí 13	19
změna významu upozorňovacího v přitakací a popírací 14—15	20
citové (náladové) částice, projev situačně prvotní a druhotný 16, 17	22
<i>ono, to</i> 18	24
náladové <i>on, an a ono, ano</i> 19, 20	25
příslovečné a spojkové pojetí citoslovcí 21	27
vznik osobního zájmena <i>on</i> 22	28
Literatura	30
2. Věty <i>slovesné</i> § 23—29	30
Věty <i>záporné</i> 23	31
Literatura	34
Věty <i>s obecným osobním podmětem mužským</i> § 24—28	34
typ „tam svobodně může může se jíti“ 24	34
typ „když člověk ustane“ 25	36
typ „říkají Iudé (oni) říkají“ 26	37
typ „s poctivostí nejdál dojdeš“ 27	38
typ „vidáme to vídáme to“ 28	39
Literatura	40
Věty <i>tázací</i> § 29	40
Literatura	41
3. <i>Souvětí</i> § 30—96	41
Souřadné věty <i>obsahové</i> , jednak <i>bezspojčné</i> („vizi na tobě, ty jsi prorok“), jednak se spojkou <i>a</i> („uzříš a já třetí den vstanu“) 30; jsou odrazem vývoje myšlení; spojka <i>a</i> je od původu citoslovce 31	42
Jiné věty <i>než obsahové</i> uvozené spojkou <i>a</i> : <i>přípustkové</i> („pohnal mě holomkem a já paní jmám“), <i>zřetelové</i> 32; jejich poměr k větám s <i>podřadnými</i> spojkami 33	44

Věty souvětí podřadného spojené souřadnými spojkami („moci-li tak budeš učiniti a ty učíš“) 34; platnost jejich spojek 35	46
Souvětí s obsahovou větou uvozenou citoslovcem <i>nali</i> 36	49
Souvětí s obsahovou větou uvozenou citoslovcem <i>ano</i> 37	51
Souvětí s obsahovou větou uvozenou shodným <i>an, ana</i> nebo neshodným <i>an</i> 38; vznik <i>an, ana</i> 39—41	52
Obsahové věty se spojkou <i>že</i> (<i>eže</i> . . .) a <i>jenž</i> 42; původ a vývoj spojky <i>že</i> 43	57
Obsahové věty uvozené spojkou <i>jako(že)</i> 44	60
Literatura	61
Obsahové věty oznamovací s kondicionálem („ty pravíš, bych já blúdíl“) 45; časová platnost 46	61
Obsahové věty práci s kondicionálem („káza, by se hotovali“) 47	63
Účelové věty s kondicionálem („volili, aby byl papežem“) 48	65
Práci a účelové věty s indikativem s <i>at</i> („učíš, at budem zdraví“); vznik opsaného imperativu <i>at nese</i> 49; vznik práci a účelové platnosti 50; práci a účelové věty s <i>at</i> s kondicionálem 51	66
Podmínkové souvětí neskutečné 52; vývoj podmínkové platnosti kondicionálu 53; časová platnost podmínkového kondicionálu 54	69
Literatura	72
Souvětí vyjadřující podmínku skutečnou: podmiňovací věty s imperativem; spojkové <i>buď</i> 55; podmiňovací věty s <i>necht</i> 56, s <i>at</i> 57; s kondicionálem 58; s <i>ač</i> 59, <i>když, když, jakž</i> 60; s <i>-li</i> 61; s <i>jest-li, že</i> 62, 63	72
tázací původ vět s <i>-li</i> , s <i>jestliže, ač</i> 64	82
Souvětí přípustkové s <i>ač, kak, když</i> 65; jejich původ 66	84
Literatura	88
Souvětí časové s <i>když</i> (<i>kdy, kda, jedyžto, jedáž</i> 67, jejich původ 68; souvětí s <i>kdyžkoli</i> 69, s <i>jakož</i> (<i>brzo</i> . . .) 70	88
Podřadné souvětí příčinné s <i>protože</i> 71, s <i>poněvadž</i> 72, s <i>jež, ježto</i> (<i>ješto</i>) 73	91
Souvětné věty s <i>až</i> : „krátký čas toho vynide, až král Filip světa snide“ 74; „liška toho řeci netaže, až jí čbán k sobě přitaže“ 75; „dřeve než šest dní pominu, až strati lidu třetinu“ „nezapěje kokot, až mě zapíš“ 76	96
větná platnost <i>ne, staročes. nie</i> 77, 78	98
spojkové <i>až</i> 79	100
Literatura	101
Věty vztažné § 80—94	101
a) Vztažné věty s <i>jenž</i> a <i>ješto</i> : od původu zájmeno ukazovací 80; neshodné <i>ješto</i> 81; jeho vznik a vývoj 82, 83	101
b) Vztažné věty s <i>kto, který</i> 84; rozdíl mezi větami s <i>jenž</i> a <i>který</i> 85; platnost vět s <i>který</i> 86	107
c) Nahrazování typu a) typem b) a naopak: ústup příslovci slušejících k <i>jenž</i> , a to <i>jedyž, jamo, jeliž, poňuž, doňud</i> 87	110
ústup neutra <i>jež, ješto</i> v platnosti příslovečné 88; ústup zpodstatnělého neutra <i>jež</i> 89	112
ústup adjektivního <i>jenž</i> 90	114
d) Zájmeno <i>jaký</i> 91	116
Literatura	117
Souvětí se situačně druhotným projevem vyjádřeným podřadně (tzv. přímá a nepřímá řeč) 92; pošinutí gramatické osoby 93; vývoj 94	117
Literatura	120
Závěr k výkladům o souvětí 95, 96	120
B. ČÁSTI (ČLENY) VĚTY § 97—123	125
1. Doplněk § 97—106	125
Adjektivní a substantivní doplněk 97; adverbialisace doplňku substantiv-	

ního 98, adjektivního 99, 100; vztah mezi adverbii na <i>-ě</i> , <i>-e</i> a na <i>-o</i> a jejich vývoj 101, 102; adverbialisace doplňkového přechodníku (<i>mlčky . . .</i>) 103; případy typu „vizu tě ležiec“ 104; doplňkově <i>rád — raději</i> 105	125
<i>nic</i> (<i>nicí</i>), <i>čist niti</i> , <i>ruč</i> , <i>čtvernoh</i> , <i>pěš</i> 106	139
Literatura	140
2. <i>Jmenná přísudková a vztahová určení</i> § 107—110	140
Jejich rozdíl od doplňků; porušování shody, adverbialisace 107; vývoj typu A („to je správné, pravda“) 108, typu B („přítel se stal opatrný, ředitelem“) 109, typu C („Chci býti šťasten, učitelem“) 110	140
Literatura	148
3. <i>Pořádek větných částí</i> (slovosled) § 111—123	149
Postavení <i>příklonek</i> : nejčastěji za prvním větným členem; jejich vkládání do dvojslovného prvního členu 111; postavení za druhým nebo dalším členem; za spojkami <i>a</i> , <i>i</i> , <i>ale</i> , <i>avšak</i> , <i>však</i> 112; několik příklonek, jejich pořad 113; postavení dativu 114	149
Postavení <i>přívlastku</i> : shodný adjektivní přívlastek 115; souřadně rozvíjený adj. přívlastek 116	155
shodný substantivní přívlastek 117; neshodný, a to genitivní 118, jiný 119	157
přívlastkový výraz souřadný a nesouřadný 120	160
Postavení <i>předložek</i> , jejich opakování 121; některé případy zvláštní (<i>ne v svém</i> , <i>i v žádné . . .</i>) 122; postavení předložek <i>dle</i> , <i>podlé</i> , <i>miesto</i> 123	161
Literatura	165
C. SLOVESNÉ TVARY § 124—144	166
1. <i>Supinum</i> § 124—126	166
Literatura	168
2. <i>Infinitiv</i> § 127—136	169
Jeho slootovorná a větoslovná povaha 127	169
Infinitiv v úkonu zřetelového a účelového příslovce: v typu „chléb tvrdý jísti“ 128, „pokrm jísti“ 129, „káže jemu státi“ 130	170
Substantivisace a verbalisace infinitivu v případech typu „čistota je ľuba slyšeti > čistota je ľubo slyšeti“ 131; vztah mezi substantivisací a verbalisací 132; případy typu „pytel penězóm klásti“ 133; „jechu se hradu staviti“ 134; význam možnosti, nutnosti („ľidem jest věděti“), dativ s infinitivem; pasivní platnost infinitivu 135; otázky „čso (jest) činiti?“ a „neviem čso činiti“ 136	173
Literatura	181
3. <i>Přechodníky</i> § 137—144	181
Jejich slovnědruhová platnost adjektivní; verbalisace 137	181
Větná platnost přechodníků a její vývoj: platnost jako jmenných vět, spojování spojkami s větou souvětňou 138; myšlenková podřadnost přechodníkových vět, přechodníky v opsaných tvarech typu „jsem nesa“ 139	182
Přechodníky vyjadřují děj rozvíjecí 140; případy typu „nenie kto pomoha“, „neviem čso čině“, „jakž moha se brániěše“, „činíš se nevěda“ 141; typ „kázal jej naleznúc(e) přivěsti“, „vizu tě ležiec“ 142	185
Různopodmětě přechodníky, jejich původ a vývoj 143, 144	189
Literatura	191
SEZNAM ZKRATEK STARÝCH PRAMENŮ	193
REJSTRÍK	196